

U PALATU GRGURINA STIGLA IZUZETNO VRIJEDNA DONACIJA

Poklon Pomorskom muzeju **Nedeljke Temali**

Fotografija: D. Brdar

Izuzetno vrijedna donacija – ukupno 58 predmeta koji predstavljaju bogato svjedočanstvo življenja na području današnjeg Crnogorskog primorja – početkom decembra stigla je u Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru.

Ta najveća poklon-kolekcija koju je od jedne osobe ikada dobila naša institucija, našla se trajno u Palati Grgurina zahvaljujući velikoj plemenitosti i ogromnoj nesebičnosti **Nedeljke Temali**, rođene Sutomorčanke, inače stalne žiteljke Beograda još od davne 1941. godine.

Kolekcija, porodična zaoštavština gospođe Temali, obuhvata različite predmete: od kompletnih nošnji, pojedinačnih dijelova nošnji, različitih vrsta nakita i ukrasa, do razglednica.

Sa velikom zahvalnošću i poštovanjem poklon smo primili 2. decembra kada je potpisan i donatorski ugovor. U ime gospođe Temali taj ugovor je potpisala njena zastupnica **Branka Tujković**, a u ime našeg muzeja direktorica **mr Mileva Pejaković Vujošević**.

(Više na stranama 3,4,5, 6 i 7)

Jedra Boke je mjesečna publikacija
Pomorskog muzeja Crne Gore u
Kotoru

Dcembar 2015. godine

Direktor Pomorskog muzeja
mr Mileva Pejaković Vujošević

Jedra Boke sadržajno i tehnički oblikuje
Drago Brdar

Prijatelji i saradnici

Prof. dr Anton Sbutega

Prof. dr Gracijela Čulić

Prof. dr Marija Radulović

Don Anton Belan

mr Stevan Kordić

Prof. dr Milenko Pasinović

Antun Tomić

Milan Sbutega

Zoran Radimiri

Željko Brguljan

Petar Palavršić

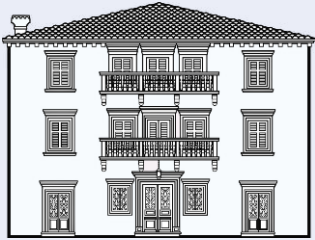
Radojka Abramović

Jelena Karadžić

Slavko Dabinović

Milica Vujović

Smiljka Strunjaš

Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru
Trg Bokeljske Mornarice 391 Kotor, 82000
Telefon: +382 (0) 32 304 720
Fax: +382 (0) 32 325 883
Website: www.museummaritim.com
e-mail: pom.muzej.dir@t-com.me

Savjet Pomorskog muzeja

Odlukom Vlade od 18. decembra 2013. g. formiran je Savjet Pomorskog muzeja koji će naredne 4 godine raditi u sljedećem sastavu:

Ljiljana Zeković, predsjednik
mr Milena Martinović, član
Maja Četković, član
Slavko Dabinović, član

Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru nastao je postepenim razvitkom prvobitne zbirke Bratovštine "Bokeljska mornarica", utemeljene oko 1880. godine, koja je od 1900. godine preuređena i otvorena na prvom spratu sadašnje muzejske zgrade, barokne palate plemićke porodice Grgurina iz početka XVIII vijeka, koja je od 1949-1952. godine kompletno restaurirana i adaptirana za potrebe Muzeja. Danas je Pomorski muzej institucija kulture Republike Crne Gore.

Misija Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru je da čuva sjećanje naše zajednice na bogatu pomorsku istoriju Boke Kotorske, njeno izuzetno kulturno nasleđe kroz prikupljanje, čuvanje i predstavljanje naše bogate pomorske tradicije i kulturne baštine.

<p>Crkva Sv. Pavla St. Paul's Church</p> <p>Info: Osnovana je od januara 2004. u sastavu OJU „MUZEJI“ Kotor. Podigao je u 1380. godine Pavao Bari za Josipa Dabovca, u čiju se podršku odmah prijavio i njegov otac Josip Dabovca, koji je bio tadašnji gradonačelnik. Crkva je izgrađena u baroknom stilu, a njeno oslikavanje je izvedeno 1700. godine. U crkvi se nalaze i relikvije svetog Pavla, a u njegovoj kripti su sahranjeni njegovi roditelji.</p> <p>Radno vrijeme: Budući da je crkva otvorena za javnost, radno vrijeme je od 9:00 do 12:00 h.</p>	<p>Lapidarijum – Crkva Sv. Mihaila Lapidarium – St. Michael's Church</p> <p>Info: Crkva Sv. Mihaila, koja je po prvi put pomenjena 1138. godine, smatra se najstarijom crkvom u Kotoru. Njena izgradnja je bila započeta u 12. vijeku, a završena u 13. vijeku. Crkva je izgrađena u romaničkom stilu, a njeno oslikavanje je izvedeno 1700. godine. U crkvi se nalaze i relikvije svetog Mihaila, a u njegovoj kripti su sahranjeni njegovi roditelji.</p> <p>Radno vrijeme: Budući da je crkva otvorena za javnost, radno vrijeme je od 9:00 do 12:00 h.</p>	<p>Galerija solidarnosti The Gallery of Solidarity</p> <p>Info: Galerija solidarnosti je otvorena 1979. godine, a njeno oslikavanje je izvedeno 1700. godine. U galeriji se nalaze i relikvije svetog Pavla, a u njegovoj kripti su sahranjeni njegovi roditelji.</p> <p>Radno vrijeme: Budući da je galerija otvorena za javnost, radno vrijeme je od 9:00 do 12:00 h.</p>	<p>Pomorski muzej Crne Gore Maritime Museum of Montenegro</p> <p>Info: Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru nastao je postepenim razvitkom prvobitne zbirke Bratovštine "Bokeljska mornarica", utemeljene oko 1880. godine, koja je od 1900. godine preuređena i otvorena na prvom spratu sadašnje muzejske zgrade, barokne palate plemićke porodice Grgurina iz početka XVIII vijeka, koja je od 1949-1952. godine kompletno restaurirana i adaptirana za potrebe Muzeja. Danas je Pomorski muzej institucija kulture Republike Crne Gore.</p> <p>Radno vrijeme: Budući da je muzej otvorena za javnost, radno vrijeme je od 9:00 do 12:00 h.</p>
--	---	--	--

Dobra saradnja dvije muzejske institucije - Pomorskog muzeja Crne Gore i Opštinske javne ustanove (OJU) Muzeji - rezultirala je zajedničkim izdanjem publikacije **Vodič kroz Kotor**. Riječ je o promotivnoj publikaciji, četverostranom flajeru, u kome su predstavljene četiri ključne institucije kulture u Kotoru, i to: Pomorski muzej Crne Gore, Galerija Solidarnosti, Lapidarijum – Crkva Sv. Mihaila i zdanje Crkva Sv. Pavla.

Na prednjim stranama ovog flajera je panorama starog grada, snimljena iz vazduha, sa uočljivo obilježenim lokacijama gdje se nalaze navedena zdanja i sa njihovim fotografijama. Na unutrašnjoj strani je tekstualni prikaz svake institucije sa opisom djelatnosti na crnogorskom i engleskom jeziku i po jednom fotografijom interijera.

Vodič je namijenjen domaćim i stranim posjetiocima Kotora kao pomoć u boljem upoznavanju institucija kulture našeg grada. Iz štampe je izašao prvih dana decembra.

Đačka posjeta

Učenci prvog razreda srednje pomorske škole bili su u posjeti Pomorskom Muzeju 8. decembra. Vodič đacima tom prilikom bio je **Tomislav Bonić**, dokumentarista našeg muzeja.

Poklon Pomorskom muzeju Nedeljke Temali

Nedeljka Temali, cijenjena, nova donatorka Pomorskog muzeja, rođena je u Sutomoru 1940. godine, gdje je živjela do kraja jula 1941. godine kada je ratni vjor njene roditelje, zajedno sa njom i njenim dvije godine starijim bratom **Nikolom**, natjerao da pobjegnu iz mjesta gdje su joj daleki porodični korjeni. Njena majka **Krstina** (1909-1997) rođena je Sutomorčanka i potiče iz tamošnje porodice **Obradović**. Otac gospođe Temali, **Paško** (1907-1995), rođen je u Starom Baru, porijeklom je Italijan. Bio je pekar i u Sutomoru je imao svoju radnju.

Sutomore na razglednici s početka tridesetih godina prošlog vijeka

Veoma vrijedna kolekcija starih predmeta, koja predstavljaju dragocjeno svjedočanstvo života na prostoru Boke Kotorske i Crnogorskog primorja, a koja su početkom decembra postala dio fundusa naše institucije, njihova darivateljica gospođa Nedeljka Temali poklonila nam je u dubokoj vjeri da će jedino u Pomorskom muzeju ti predmeti biti zbrinuti trajno i tako zaštićeni od propadanja, te da će samo pohranjivanjem u tom prostoru moći služiti na dobrobit šire zajednice.

Ovo je gospođa Temali posebno naglasila u susretu sa direktoricom Pomorskog muzeja **mr Milevom Pejaković Vujošević** koja je specijalno došla u Beograd u namjeri da se donatorki našeg muzeja lično zahvali na bogatom poklonu i na njenoj pažnji i povjerenju koje je ukazala kotorskoj muzejskoj instituciji. Susret je upriličen u novobeogradskom domu gospođe Temali, 20. decembra, na molbu direktorice Pomorskog muzeja. Tom susretu prisustvovao je i autor ovih redova, urednik publikacije **Jedra Boke, Drago Brdar**.

O odluci da 58 predmeta iz porodične zaostavštine, među kojima su predmeti njene majke, bake Marine (rođene Hrvatini) i prabake Marije (udate Hrvatini), obje sa majčine strane, gospođa Temali je ne skrivajući uzbuđenje i ne propuštajući da naglasi duboko ubjeđenje da je postupila kako treba.

Pre smrti mog brata Ratka, on i ja smo razmišljali šta da uradimo sa tim predmetima. Složili smo se da bi najbolje bilo da ih poklonimo nekom muzeju. Pošto je saja bila u Beogradu, mislili smo da nju poklonimo ovdašnjem Etnografskom muzeju, a predmete koji su se nalazili spakovani u škrinji

u Sutomoru darujemo nekom muzeju u Crnoj Gori. Kada smo razmišljali koji bi to muzej mogao biti s radošću smo se setili Pomorskog muzeja u Kotoru i ja sam tada odmah znala da je to najbolje rješenje jer među tim predmetima ima puno onih vezanih za Boku Kotorsku. Potom sam zaključila da i saju treba dati tamo gdje pripada, a to je Pomorski muzej Crne Gore. Zaista, ima li išta logičnije nego da te nošnje bokeljskih mornara i sve ostalo trajno mjesto dobiju u muzeju koji

baštini prošlost tog kraja – objasnila je u razgovoru sa direktoricom Pomorskog muzeja svoje plemenite motive poštovana donatorka.

Gospođa Temali je posebnu pažnju posvetila epizodi iz svog najranijeg djetinjstva, koja je dovela do odlaska njenih roditelja u Beograd. Naime, jedne junske noći 1941. godine pred svitanje na vrata njihove porodične kuće u Sutomoru zalupali su italijanski vojnici u namjeri da njenog oca nasilno iskoriste kao prevodica i vodiča do sela Sotonići.

Otac je dobro govorio italijanski ali je svoje znanje krio da bi izbjegao bilo kakve neprijatne situacije. Neko ga je, međutim, potkazio pa su ga Italijani odvucli i nije mu pomoglo što nije znao kako se ide do Sotonića.

Na putu je italijanska kolona upala u partizansku zasjedu. Gospodin Temali se iz pogibelji izvukao nepovrijeđen i srećno vratio u Sutomore. Bio je siguran da će takvih situacija biti i ubuduće pa je odlučio s porodicom što prije napustiti mjesto. U teški poduhvat porodicu je poveo krajem jula da bi tek posljednjih dana avgusta stigli u Beograd. Rat su preživjeli u stanu majčinog brata **Nikola** koji je već živio u Beogradu.

U domu donatorke na Novom Beogradu: Nedeljka Temali (lijevo) u razgovoru sa mr Milevom Pejaković Vujošević (desno)

Svi donirani predmeti

Nastavak sa strane 1 i 3

1. **RAŠA**, haljina, ženska narodna nošnja, Sutomore;
2. **RAŠA**, haljina, ženska narodna nošnja, Sutomore;
3. **JAKETA**, anterija, ženska narodna nošnja, Sutomore;
4. **JAKETA**, anterija, ženska narodna nošnja, Sutomore;
5. **KECELJA**, ženska narodna nošnja, Sutomore;
6. **POJAS**, crni, vuna, ženska narodna nošnja, Sutomore;
7. **POJAS**, crni, platno, ženska narodna nošnja, Sutomore;
8. **KAPA** za ispod marame, zlatni širiti, ženska narodna nošnja, Sutomore;
9. **KAPA** za ispod marame, vez od konca, ženska narodna nošnja, Sutomore;
10. **JELEK** sa metalnim dugmadima, muška narodna nošnja, Sutomore;
11. **ČARAPE** pletene, narodna nošnja, Sutomore;
12. **ČARAPE** pletene, narodna nošnja, Sutomore;
13. **ČARAPE** pletene, narodna nošnja, Sutomore;
14. **GETE**, bijelo sukno, muška narodna nošnja, Sutomore;
15. **PRESLICA**;
16. **BROŠ** ovalni, 1850.g. Trst
17. **PRSTEN** star 200 godina, Trst ili Dubrovnik;
18. **BROŠ** (mašnica) mali, 1932. godina;
19. **LANČIĆ**, deblji, 1932. godina kupljeno u Beogradu;
20. **BROŠ** okrugli, 1955. godina, Beograd;
21. **PERLE** crvene, 1960. godina, Beograd;
22. **ĐERDAN**, ženska narodna nošnja, Sutomore;
23. **IGLA S PLOČOM**, ženska narodna nošnja;
24. **TUNDINA**, ogrlica, ženska narodna nošnja, Sutomore;
25. **BRNJICE**, ženska narodna nošnja, Sutomore;
26. **MARAMA** *faculet crveni na pero*, iz Italije oko 1909.g, ženska narodna nošnja, Sutomore;
27. **GAJTAN** od svilenog konca, izrađen u starom Baru oko 1915. godine, ženska narodna nošnja, Sutomore;
28. **GAJTAN** od pamučnog konca, izrađen poslije Prvog sv. rata, možda 1920. godine, ženska narodna nošnja, Sutomore;
29. **ČARAPE** uz saju, isplela ih je **Krstina Temali** 1960. godine;
30. **DIO ČARAPE**, ženska narodna nošnja, Sutomore;
31. **UZORAK SVILE** od koje je bila sašivena prva košulja za SAJU nabavljena iz Italije oko 1830. godine.
32. **Uzorak svile** za jednu od košulja iz Italije, oko 1909.g.
33. **ŠIRIT**, novi za kapicu, kupljen 1960.g. u Egiptu;
34. **MARAMICA**, iz 1910.g. 2 komada, ženska narodna nošnja, Sutomore;
35. **ŠUSTIKLA**, Sutomore;
36. **POČETNO PARČE**;
37. **FOTOGRAFIJE**, dvije, 1938. i 1940. godina;
38. **LEPEZA**, najveća, Venecija 1825. godine;
39. **LEPEZA**, Trst, oko 1840. god;
40. **LEPEZA**, Trst, oko 1840. god;
41. **RAZGLEDNICE**, dvije, iz Budve, 1932. ili 1933. godine;
42. **OGRLICA** od perlica, kupljena u Kairu, 1890. godine.
43. **DUGMAD** skinuta sa muške i ženske anterije, prije 1900. g;
44. **JAŠMAK** - marama, vezana srmom, oko 1830.g. Stari Bar, nosi se samo uz SAJU, ženska narodna nošnja, Sutomore;
45. **JAŠMAK**, žuti, nije korišćen, Stari Bar, 1921. godine nosi se uz rašu, ženska narodna nošnja, Sutomore;
46. **JAŠMAK**, žuti, korišćen pa je izbljedio, Stari Bar, 1921.g. nosi se uz rašu, ženska narodna nošnja, Sutomore;
47. **TRAVERSA**, bijela svilena, Trst ili Dubrovnik 1890.g. ženska narodna nošnja, Sutomore;
48. **TRAVERSA**, ljubičasto-siva, Carigrad, 1900.g, ženska narodna nošnja, Sutomore;
49. **KOŠULJA**, Kotor, 1902.g, ženska narodna nošnja, Sutomore;
50. **PODSUKNJA**, 1900.g. ženska narodna nošnja, Sutomore;
51. **KOŠULJA** uz saju, šivena 1930. godine, ženska narodna nošnja, Sutomore;
52. **KOŠULJA** uz rašu, šivena u Sutomoru, ženska narodna nošnja, Sutomore;
53. **PAS** od kašmira, zeleni, Carigrad, 1830.g, ženska narodna nošnja, Sutomore;
54. **OPLET**, crveni, Sutomore 1909. godina, ženska narodna nošnja, Sutomore;
55. **KAPICA**, uz saju, Stari Bar, širiti iz Kaira, 1930. god, ženska narodna nošnja, Sutomore;
56. **ZAVJESA** – koltrina, kupljena u Beču oko 1872. godine;
57. **SAJA** – haljina, šivena oko 1830. godine. u starom Baru, ženska narodna nošnja, Sutomore;
58. **RAZGLEDNICA** pet djevojaka u crnogorskoj narodnoj nošnji.

Fotografije: S. Dabinić

DONACIJE

Fotografije: S. Dabinović

Iz pisma Nedeljke Temali Pomorskom muzeju

Nešto je i sve što se uz nošnje donose
Muzeju u Malinu

Nedeljka Temali
rođena 25.09.1894 god. u Sutornoru
S.M. 310430215302
ulica Malina
Puklio Temali Muzeju Temali od Obradovića

Beleška:
Čela porodica od god. 1894 god. živi u Štornoru, u nedolgoj prošlosti u Malini. Baka Nedeljka i ja: sličnosti u običajima, nakit, sve što smo nosile u Štornoru.

Sve što je bilo u Štornoru, pronađeno u Štornoru, pa je tako 1894 god. SPSA pronađena u Štornoru. A mi smo malim nakupinama nošnje nabavili 1930 god. Vrijet je najviše u Malini, a ostalo u Štornoru u Malini. SPSA je pronađena u Štornoru.

moja sestra:
Nedeljka Temali
1903. Malin, Štornor

Nekoliko podataka o nošnji koju vam šaljem

SPSA je šivena oko 1894 god. u Starom Baru (možda i nešto ranije jer se sa samo dve porodice bavile tim zanatom).

nasleđuje je prababa - Marija Hrvatin - od 1855-1942 g.
= baka - Marina Obradović - od Hrvatin - od 1877-1939 g.
= moja majka - Nedeljka Temali - od 1909-1997 g.

materijali:
- Crveni kašmir - nabavljen iz Carigrada
- zeleni kašmir za pas - iz Carigrada
- zeleni širiti - nabavljen u Malini
- jasnica - nabavljen u Malini
- od kože - košulja imam samo jednu, ostale su u Malini
Košulja koju šaljem imala je 33 god. u Štornoru (bordo i crno)

Nakit koji se nosi samo u Malini (koverat 4,5,6,7)

Čarape su uvek od belog konca, pletene ili heklane (koverat br. 9)

Cipelice - nisu nabavljene ali su mi pronađene u Malini, veoma slične mokasinama izrađene od bordo čoje, ukrašene malom resom - od žutog svilenog konca.

Zeleni pas - obmota se 2-3 puta oko struka i na njemu zadane traveša blago nabrana sa leve i desne strane.

Zadane traveša blago nabrana sa leve i desne strane. Čarape opet - podeliti kosu u dva dela, učvrstiti opetom, podeliti dve pletenice, obaviti oko glave i vezati "kopicu". Sve to je podloga preko koje dođe jašmak.

Společina: jašmak može biti složen na pola, ali se zove "obaljeni jašmak" i deo na kome nema veza postavi se tačno iznad razdeljka u kosi.

Beleška: Ovi običaji su slični onima u Malini, ali su nešto drugačiji.

Beleška: Ovi običaji su slični onima u Malini, ali su nešto drugačiji.

SPIČANSKA NOŠNJA ima isti kraj košulje, suknje, pojasa, traveše i jašmaka bez obzira da li je:

1. kamizot - nose ga od belog materijala - nose ga devojke do udaje;
2. saja = najsvetčanija, prvi put se oblači za venčanje; kasnije samo u svečanim prilikama i to o velikim praznicima;
3. raša = nekada se nosila svakodnevno. Bila je bordo ili tamno bordo boje, a bace su nosile tamno sive ili crne.

Ovi običaji su slični onima u Malini, ali su nešto drugačiji.

Beleška: Ovi običaji su slični onima u Malini, ali su nešto drugačiji.

SPIČANSKA NOŠNJA ima isti kraj košulje, suknje, pojasa, traveše i jašmaka bez obzira da li je:

1. kamizot - nose ga od belog materijala - nose ga devojke do udaje;
2. saja = najsvetčanija, prvi put se oblači za venčanje; kasnije samo u svečanim prilikama i to o velikim praznicima;
3. raša = nekada se nosila svakodnevno. Bila je bordo ili tamno bordo boje, a bace su nosile tamno sive ili crne.

Uz predmete koje je darivala, gospođa **Nedeljka Temali** je Pomorskom muzeju poslala i kraće pismo sa osnovnim podacima o sebi i svojoj porodici, kao i o pojedinim predmetima sa nužnim objašnjenjima. Pismo je napisano rukom na tri strane. Objavljujemo dio koji se odnosi na donirane predmete.

Nekoliko podataka o nošnji koju vam šaljem.

SAJA je šivena u Starom Baru oko 1830. godine (možda i nešto ranije jer se sa samo dvije porodice bavile tim zanatom);

- Nasleđuje je prababa Marija Hrvatin, 1855-1942. god.

- Nasleđuje je baba **Marina Obradović**, rođena **Hrvatin**, 1877-1939.g.

- Nasleđuje moja majka - **Kristina Temali** - 1909-1997.g.

Materijali:

Crveni kašmir - nabavljen iz Carigrada;

Zeleni kašmir za pas - iz Carigrada;

Crveni širiti i sрма za vez - iz Kaira;

Jašmak srmom vezen - u

Starom Baru;

Od prve košulje imam samo uzorak svile - iz Italije oko 1830. god. (koverat br.10).

Košulja koju šaljem šivena je 1930. god. U Sutornoru (koverat br. 18).

Nakit koji se nosi samo u Malini (koverat br. 4,5,6,7).

Čarape su uvek od belog konca, pletene ili heklane (koverat br. 9).

Cipelice nisu sačuvane ali su mi pričali kako su izgledale: veoma slične mokasinama izrađene od bordo čoje, ukrašene malom resom - od žutog svilenog konca.

Zeleni pas - obmota se 2-3 puta oko struka i na njemu zadane traveša blago nabrana sa leve i desne strane.

Crveni oplet - podeliti kosu u dva dela, učvrstiti opeltom, saplesti dve pletenice, obaviti oko glave i vezati "kopicu".

Sve to je podloga preko koje dođe jašmak.

Napomena: jašmak može biti na četvoro 8 to se zove „na špirunic“) i deo na kome nema veza postavi se tačno iznad razdeljka u kosi.

Ali ako je žalost, onda jašmak mora biti složen samo na pola, učvršćen iznad razdeljka, u kosi tako da pada na rameni-ma (to se zove „obaljeni jašmak“).

Beleška:

Bez obzira na godine starosti ili u žalosti jašmak i košulja su uvek bile bele. U znak žalosti kapica i traveša su crne. U slučaju kada se „ugasi ognjište“ onda majka pokriva i grudi crnom marom (od struka pa na gore oko 30 cm).

Ovi običaji su iščezli od kada se nošnja ne nosi.

SPIČANSKA NOŠNJA ima isti kraj košulje, suknje, pojasa, traveše i jašmaka bez obzira da li je:

1. kamizot = sve od belog materijala - nose ga devojke do udaje;

2. saja = najsvetčanija, prvi put se oblači za venčanje; kasnije samo u svečanim prilikama i to o velikim praznicima;

3. raša = nekada se nosila svakodnevno. Bila je bordo ili tamno bordo boje, a bace su nosile tamno sive ili crne.

Fotografija: S. Dabinović

I pred ovogodišnje Blagdanske praznike, kako je to bilo i prethodnih godina, Djeda Mraz je obradovao djecu i unučice zaposlenih u Pomorskom muzeju. Već tradicionalna fešta za djecu sa Djedom Mrazom organizovana je u našoj instituciji 23. decembra.

Djeca su Djeda Mraz čekala u holu Muzeja, ali veliki dječiji prijatelj tu nije došao kroz ulazna vrata Palate Grgurina, već se spustio stepenicama sa gornjih spratova Palate. Djed Mraz ni ove godine djeci nije otkrio kako je dospio na gornje galerije: kroz dimnjak kako se priča za Djed Mraza ili nekako drugačije. No, i ovoga puta je to ostalo u sjenci iščekivanja da se konačno vidi što je Djed Mraz donio.

A Djed Mraz, baš kao pred prošlu Novu godinu, prije nego što je podijelio poklone, na opštu radost najmlađih i njihovih mama, tata i baka, izveo je novogodišnji program koji je sam osmislio. Sastavni dio programa bilo je da svakom mališanu izrecituje po jednu pjesmu koju je sam sastavio.

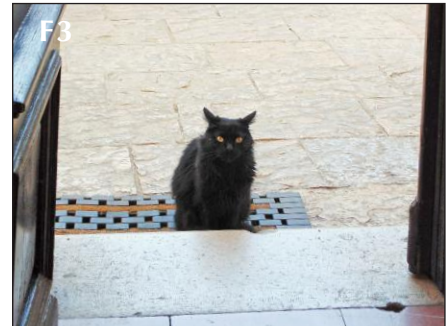
U njegovoj torbi punoj novogodišnjih poklona našlo se svega što djeca vole; omiljene igračke, knjige, slatkiši, komadi odjeće... Djeca uposlenih koji su studenti i stariji učenici dobili su kalendu. Ukupno je bilo dvadesetak poklona, ali na našu žalost sva djeca nisu moglo doći na feštu sa Djed Mrazom. Poslije je za djecu bilo još zabave začinjene pjesmom i igrom...

Kada je dioba poklona završena Djed Mraz se negdje izgubio, a za djecu je fešta nastavljena za ovalnim stolom u biblioteci Muzeja. Glavna poslastica bila je čuvena kotorska krempita.

Djeci ni ovoga puta nismo otkrili tajnu ko je zapravo bio u crvenoj odjeći Djed Mraza. A bio je to opet dobri prijatelj Pomorskog muzeja, glumac Crnogorskog narodnog pozorišta iz Podgorice, dječiji pjesnik i vrlo aktivni sudionik kotorskog Festivala pozorišta za djecu – **Dejan Đonović**.

Uposleni su poslije svega imali svoju feštu ispraćaja stare godine uz ručak i piće u restoranu *Bastion III* i prigodnu kalendu.

FOTOGALERIJA POSJETE: F1 i F2: U očekivanju Djeda Mraza; F3: Mali posmatrač zbivanja; F4: Tomo Bonić djeci čita knjigu *Dir po Kotoru za radoznalu djecu*; F5: Direktorica mr Mileva Pejaković Vujošević u kolu s djecom; F6, F7 i F8: Dolazak Djeda Mraza; F9: Pozdravno obraćanje Djeda Mraza; F10-F19: Podjela poklona djeci, za djecu koja nisu bila prisutna, Djed Mrazu, te kalendi zaposlenima.

Fotografije: S. Dabinović

Grantovi za vrijedne projekte

Sudjelujući na dva ovogodišnja konkursa za raspodjelu sredstava, koja su raspisali Ministarstvo finansija Crne Gore i Nacionalna Turistička organizacija Crne Gore, Muzej grada Perasta dobio je 15.250 eura za realizaciju nekoliko projekata, saopštila je uprava peraškog muzeja 14. decembra. Ovim projektima i njihovom skorom realizacijom, Muzej grada Perasta, još jednom će potvrditi svoje zalaganje, da se približi evropskim i svjetskim standardima, te na taj način odgovori sve značajnijem broju posjetitelja koji su prepoznali Crnu Goru kao destinaciju koju ne žele da propuste.

Muzej grada Perasta, koji djeluje u sklopu Opštinske javne ustanove Muzeji (OJUM), bilježi uspješnu poslovnu godinu, kako po broju posjetilaca, tako i po vrijednim projektima, koji su otvorili vrata novim djelatnostima, planiranim za dolazeću godinu. Kulturni poslenici bilježe od kraja marta do 25. novembra oko 25 hiljada posjeta, od kojih je bilo preko deset hiljada grupnih, rekao je Andro Radulović, direktor OJU Muzeji Kotor.

Na konkursu Ministarstva finansija za raspodjelu sredstava od igara na sreću, koji je raspisan u avgustu 2015. godine, Muzej je dobio 12.500 eura. Taj novac će biti utrošen tokom 2016. godine za realizaciju projekta pod nazivom **Muzej grada Perasta – kulturno nasljeđe bez barijera**. Tim projektom Muzej grada Perasta u osnovni želi da podigne kvalitete života osoba s invaliditetom, uz poštovanje osnovnih principa izjednačavanja mogućnosti. Projektom su planirane sljedeće aktivnosti:

1 Izrada plana pristupačnog okruženja (u skladu s tehničkim standardima pristupačnosti);

2 Izrada prilaza do Muzeja grada Perasta;

3 Adaptacija unutrašnjosti Muzeja (slobodno kretanje i boravak, opremanje prostorija za audio-vizuelne prezentacije);

4 Izrada video promotivnog materijala (zbirki i određenih predmeta);

5 Izrada audio promotivnog materijala;

6 Izrada brošure **Vodič za muzeje i galerije za potrebe osoba sa invaliditetom**;

7 Organizovanje Radionice o povećanju pristupačnosti muzeja i galerija OSI-om;

8 Prijevod i snimanje audio materijala na engleskom, ruskom, italijanskom i nje mačkom jeziku.

Prema podacima MONSTAT-a, osobe s invaliditetom (OSI) čine 11% ukupne populacije u Crnoj Gori. Tome treba dodati činjenicu da ne postoje u potpunosti precizne informacije o broju OSI u Kotoru. Evidentno je da je OSI-om otežana integracija u društvo zbog fizičkih, socijalnih i psiholoških barijera, te će realizacija ovog projekta, u Muzeju grada Perasta, biti još jedan doprinos u rješavanju problema.

Po pozivu Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, koji je objavljen u okviru **Mjera II - unapređenje po-**

nude u oblasti kulturnog turizma, peraški muzej je za realizaciju dva projekta dobio sredstva u iznosu od **2.750 eura**.

1 Projekat pod nazivom **Perast – Legenda nad legendama**, a glavna aktivnost ovog projekta je Izrada Legendi na inovativan način, te samim tim i unapređenje ponude Muzeja grada Perasta, kroz bolju i detaljniju prezentaciju zbirki i unutrašnjosti Palate Bujović, na crnogorskom i engleskom jeziku.

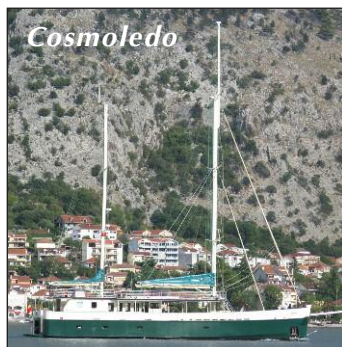
Sredstva: 800 eura

2 Projekat **Perast i Muzej grada Perasta u direktnom kontaktu sa svijetom**. Cilj ovog projekta je izrada inoviranog WEB portala, koji bi takođe predstavljao korak naprijed u ponudi i prezentaciji kako Perasta, tako i Muzeja. Portal će biti izrađen na crnogorskom i engleskom jeziku, a inovativnost u odnosu na dosadašnji portal, predstavljaće mogućnost virtualnog obilaska Muzeja.

Sredstva: 1.950 eura

Pomorstvo u KOTORU danas

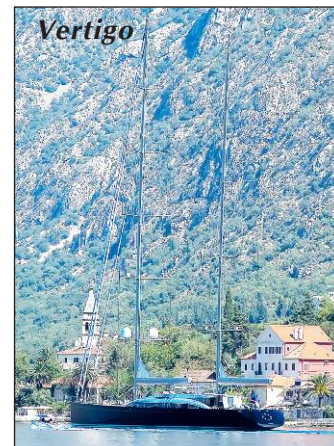
U decembru u Kotor nisu dolazili kruzери osim dva manja – Athene i Artemisa – stalna posjetioca našeg grada. Jahting sezona je završena početkom oktobra i otada se u Kotoru mogu vidjeti samo jahte koje su u marinskom dijelu Luke na zimskom vezu. Ovo zatišje koristimo da prikažemo neke od plovila tradicionalnog tipa, dakle na jedra, sa jahting statusom koja su u 2015. godini dolazila u naš lijepi grad, grad velike pomorske tradicije.

Cosmoledo

Pochaina i Queen of Datca

Vertigo

Ohana

Nepoznato ime

Suheyla Sultan

Nepoznato ime

Nepoznato ime

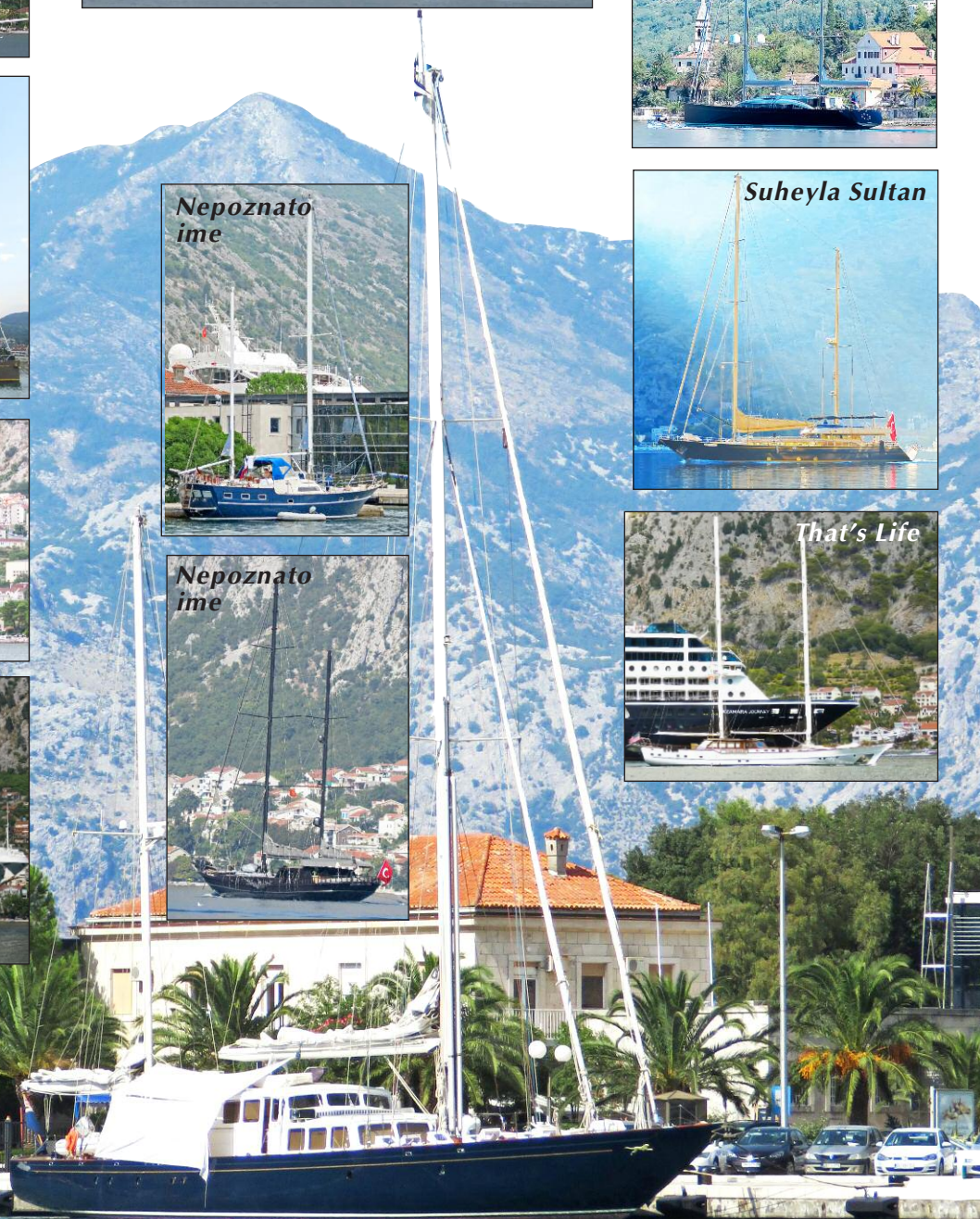
That's Life

Joseph Conrad

Barbarossa

DECEMBRA 1888. godine prčanski pomorac **Tri-pun Ratković** preživio je pogibeljnu situaciju ploveći Indijskim okeanom na parobrodu **Amphitrite**. Ratković se, naime, na tom **Lloyd-ovom** brodu nalazio u svojstvu kuvara kada je brod usred Indijskog okeana zahvatio orkanski ciklon. Nešto nakon ovog događaja o tome je ostavio likovni zapis. Na slici je *Amphitrite* prikazan s desnog boka, kako se svojim crnim trupom propinje uz goleme valove. Prevladavaju sivi i plavi tamniji tonovi koji ostavljaju utisak da se borba broda s morem odvija u gluvo doba noći. Tešku konstrukciju broda uzdiže silina mora pokrenuta orkanskim vjetrovima i sudbinu broda ne bi smo mogli predvidjeti da nas o ishodu nije uvjerio precizan zapis na slici: *Vapore Amphitrite Lloyd Austriacoll Cuoco Dispensiere Trifone Ratkovich essendo sorpreso da un forte Uragano Ciclone nel mese di Dicembre 1888. nell'oceano Indo-China, Il per aversi miracolosamente salvato, fa voto alla Madonna di Perzagno. Autor slike nije poznat, ali se nagada da je riječ o nekom slikaru s Dalekog istoka. (Prema opisu prijatelja našeg muzeja **Željka Brguljana**)*

Pomorstvo

Rječnik

TRADICIONALNA TOPOVNJAČA – (engl. *bomb vessels, bomb ship, bomb ketch*) je naziv za masivan brod napravljen od drveta (galija ili jedrenjak) koji se koristio kao ploveća topovska platforma. Specijalnost takvih brodova je bila bombardovanje (otuda i ime) hicima koji su ispaljivani u balističkom luku, kao što je slučaj kod minobacača, umjesto više-manje pravolinijskog gađanja, što je slučaj kod klasičnih topova.

Za tu svrhu topovnjača je imala jedan ili dva masivna topa čija je cijev bila postavljena ukoso uvis. Na početku primjene ispaljivali su velika đulad a kasnije eksplozivno punjenje. Prvi takav brod upotrebili su

Englezi prilikom opsade Kalea, 1347. godine. Šest topovnjača nanijelo je veliku štetu turskoj floti u Lepantskoj bici odmah na njenom početku. U svoju flotu uključili su ih Venecijanci. Napravili su ih preuređivanjem šest golemih, ranije napravljenih, a nikada prije toga upotrijebljenih, trgovačkih galeasa. Venecijanci pritom nisu zaboravili značajnu ulogu njihovog galeona-topovnjače u borbi sa Barbarosinom flotom kod Preveze 1538. godine.

Fregatun kap. Ivana Manolia na ex votu iz 1728; Svetište Gospa od Skrpjela